

ЛАЎРЭАТЫ НАВУКОВЫХ ЧЫТАННЯЎ

На пасяджэнні Савета ўніверсітэта разгледжаны працдстаўлены матэрыялы па вылуччэнню кандыдатаў на атрыманне звання лаўрэатаў гадавых навуковых чытаńніаў, прысвечаных Дню савецкай навукі і гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна. Званне лаўрэатаў прысуджана прафесару кафедры мінералогіі і агульнай геалогіі Г. А. Кузняцоў за цыкл работ на тэме: «Гісторыя і метадалогія геалагічных навук», надрукаваны ў перыяд з 1981 па 1983 гады; загадчыку кафедры тэорыі функцый і функцыональнага аналізу дасцэнту У. В. Мухіну за работу «Інварыянтнае інтэграванне ў паўтрупах», выкананую ў перыяд з 1979 па 1983 г. г.; старшаму навуковаму супрацоўніку кафедры оптыкі М. І. Аляшкевічу за цыкл работ «Спектралопрэцессаў даследаванні матэрыялаў і іх практычнае прымяненне ў оптазалектроніцы», выкананых у 1981—1983 г. г.

Прафесар Г. А. Кузняцоў пасля ўвядзення новага абавязковага вучебнага курса на геалагічных спецыяльнасцях універсітэту па гісторыі і метадалогіі геалагічных навук з

камі. Вывучана будова інварыянтных і ква-
зінварыянтных мер у тых падгрупах. Матэ-
матычны даследаванні У. В. Мухіна маюць
вялікую навуковую каштоўнасць. Сведчанне
таго — шматлікі друкаваныя працы, у тым
ліку 1 і 8 усесаюзных выданнях.

Аўтарам 1 саўтарамі дванаццаці ваксы навукових прац, якія ўваходзяць у цыкл «Спектралопрэцес-
саў даследаванні матэрыялаў і іх
практычнае прымяненне ў оптазалектроніцы»,
стаў старшы навуковы супрацоўнік кафедры

оптыкі М. І. Аляшкевіч. Пры яго актыўным
удзеле прыведзены фундаментальныя дасле-
даванні фізічных, спектральна-люмінісцэнт-
ных уласцівасцей неарганічных і арганічных
спалучэнняў. А разыўшэцца методы і створаны
комплекс аппаратуры дазваляюць праводзіць
даследаванні не толькі уранілавых, але і складаных
арганічных і неарганічных сложніц
у кансансаванай фазе, і могуць прымяніцца
для аналізу і пошуку матэрыялаў для кван-
тавай 1 оптазалектронікі. Эканамічны эфект
ад адной з навуковых расправаў, выкананай
пад кіраўніцтвам М. І. Аляшкевіча за тры
гады, склад 750 тыс. рублёў. Яго даследаванні
носяць фундаментальныя характар, маюць
важнае значэнне для науки і практычна-
го прымяненія ў народнай гаспадарцы.

**М. ТВАРДОУСКІ,
загадчык НДС універсітэта.**

было карысна паслу-
хадзіць, як вучыцца пра-
водаць навуковыя да-
следаванні.

Канферэнцыя была
памятнай і цікавай.
Актыўны ўдзел у ёй
прынялі студэнты
кафедры хіміі: яе
загадчык, дацэнт Ю. А. Пралякоўскі, дацэнты
В. Г. Свірсьдзенка, С. К. Лапіцкая, А. Я. Малахава.

На канферэнцыі бы-
ло заслушана 1 абер-
кавана 17 дакладаў,
якія прысягтались
150-годдю з дня на-
раджэння вялікага

академіка «Міндыяле-
еў» — вучоны — інши-
клападеў». Мы ві-
даліся, што ён быў
не толькі вялікім хі-
мікам. Відома шмат
адкрыццяў, зробленых
ім у самых разнастай-
ных галінах науки і
технікі.

Даклад М. Кечанко-
ва «Педагагічныя
дзеянні Д. І. Мен-
дзялеева» даў нам
урок прафесіональнай
арганізаціі.

Даклады ўзведзяны
кафедрой чытались
русская вучонага-хімі-
ка Д. І. Мендзялеева.
З вялікай увагай бы-
ло заслушаны даклад С.

Даклады ўзведзяны
кафедрой чытались
русскія фактычныя ма-
тэрністы, ажыцці ву-
чонага. На даволі вы-

союм узроўні яны
раскрылі змест прац
Д. І. Мендзялеева.

Не менш цікавымі
і змястоўнімі былі
паведамленні студэнтаў
аб ролі хімічных эле-
менты для чалавека,
жывёл і раслін. У
свайме дакладзе Т. Лап-
іцкая расказала аб
элементы, якія вялікую
роль адыгрываюць
у саставленні хімічных
элементы, якія ўтрымліваюць ў
арганізме чалавека.

Даклад піянікурскі-
цы Е. Баравай быў не
толькі падчашальным,
Іншай заліце на іх
практычную работу.
Нам, першакурснікам,

**САВЕЦКІЯ ВУЧОННЫЯ ПАВЫШАЦІЕ РЭЗУЛЬТА-
ТУГУНАСЦЬ ДАСЛЕДЧЫХ РАБОТ АКТЫУНА СА-
ДЗЕИНГЧАЙСТВУ УКАРАНЕННЮ ДАСЯГНЕНИЯ НАВУ-
КОВЫХ ЧЫТАННЯЎ У ПРАКTYКU**
(з Закліку ЦК КПСС да 1 Мая 1984 года).

МАЛАДЫЯ—У ТВОРЧЫМ ПОШУКУ

На этапе развітага сацыялізму навука ёсць больші пераўтвара-
чальнік у выніку фактара У. В. Кузняцоў
да самастойнай і племнай на-
вуковай працы маладых да-
следчыкаў. Адной з форм актыўны
навуковых даследаванні
штогодовага агляд-
конкурсу на лепшую апублікаваную
работу. Конкурс за-
вальва папулярызацію і аўтарытэтнисці-
ту ў саўетскай працы і нау-
ковых выданнях. Першай прэміі ўдастоены старшы
навуковы супрацоўнік праблемнай навуково-даслед-
чай лабараторыі фізічнага факультэта А. І. Кузяўкоў, друг-
ой — аспірант кафедры оптыкі В. М. Мышкаў і малады
навуковы супрацоўнік кафедры фізічнага металрэзі-
стрыя П. А. Хіло. Трэцяя прэмія
прысуджана аспіранту кафедры
оптыкі У. В. Семчанку, асістэнту кафедры ВМ і пра-
граміраванія С. І. Голіку і кафедры беларускай мовы Л. Г. Злобін. Усе лаўрэаты ўзнагароджаны ганаровымі граматамі.

Журы прыняло рашэнне ўз-
нагародзіц граматамі з актыў-
най ўдзелу ў конкурсе асістэнта кафедры тэорыі верагоднасцей і матэматычнай статыстыкі С. М. Віньэнку, асістэнта кафедры матаналізу Д. І. Юш-
чанку, кандыдата філалагічных навук, загадчыка кафедры беларускай літаратуры І. Ф. Штэйнера, асістэнта кафедры рускай літаратуры Л. І. Тол-
чыкаву, загадчыка кафедры беларускай мовы У. А. Бобры-
ка, асістэнта кафедры гісторыі СССР і ўсесаюзнай гісторыі Я. А. Броўкіна.

Савет маладых навуковых ГДУ сардэчна вішне ўсіх удзельнікаў конкурсу з заслу-
жанымі ўзнагародамі і жада-
ім новых творчых поспехаў.

**Р. МИЯНКОУ,
старшы Савета маладых
вучоных ГДУ, кандыдат
філософскіх навук.**

Студэнтам—ідэйную загартоўку

ПАЛІТІНФАРМАЦЫЯ

(Прачяг. Пачатак
у № 14).

Зраза мы спынімось на тых
агульных пытаннях, якія
ўзяліся пад падрэхтоўкы
рэзных палітніфармаций.

Першае пытанне — аб кри-
ціцы інфармацыі. Крыціцы-
інфармацыі, якія ўказы-
ваюць, гата — друг, радыё, тэ-
лебаччане.

Найбуйшы шырокая выка-
рыстоўвашца інфармацыя, якія
зменшана ў часопісах.

У нашай краіне выходзіць
звыш 8 тысяч газет і больш
ніж 1 тысяча часопісаў. Якія ж
з іх выбраўся? Безумоўна,
не з гэтай вялічынёй большасці,
а з якіх-небудзь двух
дзясяткіў найбуйшых распа-
сюджаных і чытаемых выданій.

У першую чаргу пры пад-
рэхтоўкі палітнізантаку
необходима выкарыстоўвальці
нашы цэнтральныя газеты
«Правда» і «Ізвестія». У іх
публикующыя документы
партыі і юрады, артыкулы
партыйных, дзяржаўных і
грамадскіх звязкоў, агульныя
членікі, аналітычныя
артыкулы вялікіх вучоных
і народных інстытуцій.

Маси разнастайнай інфар-
мацыі выйдзецца ў што-
тыднёвікі «За руобежом».
Тут публікующыцца найбуйны

Студэнцкая канферэнцыя ВУЧЫМСЯ ДАСЛЕДАВАЦЬ

На бялагічным фа-
культэце адбылася
XIII навуковая кан-
ферэнцыя па хіміі. У
её прынялі ўдзел студ-
энты і выкладчыкі
кафедры хіміі: яе
загадчык, дацэнт Ю. А. Пралякоўскі, дацэнты
В. Г. Свірсьдзенка, дацэнты
С. К. Лапіцкая, А. Я. Малахава.

На канферэнцыі бы-
ло заслушана 1 абер-
кавана 17 дакладаў,
якія прысягтались
150-годдю з дня на-
раджэння вялікага

Насустрач 35-ай гадавіне ГДР **ГУЧЫЦЬ НЯМЕЦКАЯ МОВА**

У гэтым годзе, 7 кастрычніка, спаўненца 35 гадоў з дня ўтварэння Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

У Савецкім Саюзе ўжо стала добрыя традыцыйныя учысты адзначаць дні нараджэння дружалюбных нам сацыялістичных краін, якія айдзінальшы ў барадце за агульную спрабу прагрэсу, міру і сацыялізму.

Кафедра нямецкай і французскай моў пачала падрыхтоўку да 35-й гадавіны ГДР. Нямечы разнастайныя мерапрыемствы, прысвечаныя гэтым памятным днём. З адным з іх ужо пазнамейлі студэнты і выкладчыкі універсітэта.

Студэнты групы Г-21 гісторыка-філалагічнага факультета падрыхтавалі літаратурно-музычную кампазіцыю аб Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы.

...Прыгожы і монты голас Эрнста Буша загучай ў аўдыторыі. Пад песні вялікага нямецкага революцыйнага спевака студэнты — удзельнікі кампазіцыі выйшли на імправізованую сцену і вядучы Міхаіл Тагер адкрыў бечар. Цікава захапляючы, змяняючы расказы вершамі, верши песнамі, вялікі гаворка аб адукцыі ў ГДР, аб революцыйных традыцыях нямечкай рабоча-класа, помніках саўшымі салдатам, якія заніклі ў час другой сусветнай вайны на тэрыторыі Германіі, аб памятных лесах, месцах, гарадах-музеях.

Потым адбыўся невялікі лірычны канцэрт. Пранікнёна чыталі верши нямечкіх класікаў студэнты І. Баева, І. Эсмантовіч, І. Грынкевич, І. Караваўская, Л. Шульга, А. Аблоцкая, Е. Міркулава, Л. Драздова. Жывую цікавасць выклікае сцена з трагедыі Шыллера «Каварства і любоў» у выкананні студэнтаў групы Г-11 Л. Канавалавай і А. Матвеевай.

У канцы вечара выкладчык кафедры П. В. Рэзко падзяліўся сваімі ўражаннямі аб паезды ў ГДР. І зной загучала песня. «Гімн моладзі і студэнтаў», праславлены на двух мовах — рускай і нямецкай, быў апошнім радасным акордам усёй кампазіцыі.

Ба Універсітэце праводзіцца шмат літаратурно-музычных вечароў. Але гэты быў асаўбіў: уся кампазіцыя была падрыхтавана і праведзена на нямецкай мове. Студэнты прадэмантранстравалі не толькі добрая веды аб гісторыі і культуры братній сацыялістичнай рэспублікі, але і выдатныя веды нямецкай мовы. У гэтым, несумненна, вялікая заслуга выкладчыкі нямецкай мовы, якія працуяць на гісторыка-філалагічным факультэце, а таксама арганізатарамі вечара студэнтак І. Эсмантовіч, В. Крук і адказнай за музичную частку Л. Шульга.

Кафедра нямецкай і французскай моў выкладае ўдзячніцам студэнтам гісторыка-філалагічнага факультэта, якія прынялі ўдзел у падрыхтоўцы літаратурно-музычных кампазіцыяў, зтворную ініцыятыву і паспяховае правядзенне вечара.

Т. ГАУРЫЛЕНКА,
выкладчык кафедры
нямецкай і французскай
моў.

Гэта цікава «Вокны» у нетры Зямлі

Зноў запрацаваў буйнейшы на Гавайскіх астравах вулкан Маун-Лоа... Клубы газаў і распаленага попелу выхідзяць на велізарную вышыню, а з утварыўшыхся трэшын выцякае вогненік паток...

На нашай планіце налічваецца каля 600 дзеючых вулканоў. Нямала бед прыносяць яны людзям. Але не ёсць ведаюць, што для вучоных вулканы — гэта «вокны» ў нетры Зямлі.

Нават у наша касмічнае стагодзе недасягальныя для чалавека глыбінныя зоны пла-неты. Трапіце туды куды цажкі, чым на Месяц, і справа-нат не ў матэрыйальных затратах, а ў адсутнасці тэхнікі, здольнай ствараць свідрывы на верхніх мантані паходжаніем унутры алмазаў з кімберлітавых трубак Якуціі і Паўдневай Афрыкі. Такім чынам, было зроблена важнае для геолагічнай навукі заключэнне — пароды верхніх мантані служаць адным з асноўных пастаўшчыкаў металуў пры фарміраванні многіх месцанараджэнняў карысных выкапанняў.

Разам з тым ёсьць «аддушыны», па якіх глыбіннае разынаваніе непасрэдна паступае на зямную паверхню. Гэта вулканы і своеасаблівія трубчатае цэлы дыяметрам ад некалькіх дзесяцікаў да соцен метраў, якія выкананы глыбінай алмазаноснай пародай — кімберлітам.

Пад даных вулканолагаў і геофізікаў,магматычныя ачагі вулканоў, напрыклад, Камчаткі, Курыльскіх і Гавайскіх астравоў знаходзяцца ў межах глыбінных зон (50—90 кіламетраў), якія атрымалі назыву верхніх мантані Зямлі.

Магма вулканоў, таксама як і кімберлітавая магма, падымаючыя ўперху, уцягвае з сабой абломкі глыбінных парод. Выбучэнне іх — пакулу адзіні шлах для прамога меркавання аб саставе верхніх мантані. А да пытанняў саставу і будовы верхніх мантані дайно ўжо прыкаваны ўгава геолаг, геахімік і геофізік усяго свету. Гэта і разумела. Першынствам многіх геолагічных з'яў, у тым ліку і землетрасенняў, служаць тыя працы (энергетычныя, хімічныя і іншыя), якія працуяць у верхніх мантані. Выбучэнне яе ў нашы дні набывае першароднае значэнне і для выяўлення крыніц руднага разыча пры ўтварэнні месцанараджэнняў металуў.

На геолагічным факультэце Гомельскага Універсітэта сабрана вялікая калекцыя абломкаў глыбінных парод з базальтавых лаў, вулканоў Камчаткі, Курыл, Гавайскіх астравоў.

В. ВАХРУШАЙ,

загадчык кафедры мінералогіі і агульной геалогіі, професар.

воў, са старжытных вулканоў Цянъ-Шаня, Даўекага Усходу, а таксама з кімберлітавой Сібіры. Гэтыя абломкі на працягу рэдаў гадоў дзяліўся вывучаліся спецыяльнымі мінералагічнымі методамі. Галоўныя вынікі праведзеных даследаванняў такі: пароды верхніх мантані паходжаніем унутры алмазаў з кімберлітавых трубак Якуціі і Паўдневай Афрыкі. Такім чынам, было зроблена важнае для геолагічнай навукі заключэнне — пароды верхніх мантані служаць адным з асноўных пастаўшчыкаў металуў пры фарміраванні многіх месцанараджэнняў карысных выкапанняў.

Каштоўныя, часам вельмі незвычайнія, сведкі ўтрымліваюцца і ў саміх базальтавых лавах вулканоў, якія ў першапачатковым выглядзе, да выпівання на паверхню Зямлі, ўтрымліваюць вялікую колькасць вады. Пры вулканічнай дзейнасці вады зіміна пар сумесна з хлорам і іншымі газамі ў велізарных колькасцях выносяцца з энтраў Зямлі.

Даследаванні апошніх гадоў выявілі вельмі цікавую залежнасць паміж ўтрымліваннымі вадамі і хлору ў базальтавых расплавах. Аказаўся, што ў іх яны знаходзяцца ў тых жа супадносінах, што і ў ажынічнай вадзе. Адсюль вучонымі зроблены вывад, што шматразовыя выпіванні базальтуў, якія патараюцца ў гісторыі Зямлі, у канчатковым выніку задалі і салёнасць Сусветнага акіана. Цікава, што асноўныя кампаненты солевага саставу нашай крэвы знаходзяцца ў тых жа супадносінах, што і ў ажынічнай вадзе. Есць над чым падумыць!

Многія сотні мільёнаў гадоў назад актыўная вулканічная дзейнасць адбывалася і на тэрыторыі нашай рэспублікі. Аб гэтым сведчыць покрывы базальтавых лаў і вулканічныя туфы, якія назіраюцца ў адкладаннях Прыпяцкай упадзіны і іншых ракёнах Беларусі.

В. ВАХРУШАЙ,

загадчык кафедры мінералогіі і агульной геалогіі, професар.

НА АГЛЯДЗЕ САМАДЗЕЙНЫХ
ТАЛЕНТАЎ СТУДЭНЦАЙ МОЛАДЗІ

НА ЗДЫМКУ: на традыцыйным фестывалі калектываў ма-
стакай самадзейнасці ВНУ г. Гомеля «Студэнцкая вісна-84»,
які прышоўся ўдзелу на ўніверсітэцкай сцэне, гледачы ўп-
сцэрэлі выканалі ўпраўленіе раманса, студэнтаў біл-
гічнага факультэта ГДУ Т. Вараб'ёву і А. Іваноўскага.

Фота У. Чысціка.

культатаў. Яны выяўлялі мацинайшых у трох вагавых катэгорыях. Пераможцамі сталі дружынныя эканамічнага факультэта: М. Шпакоўскі (гр. Т-21), В. Васюк (гр. Т-43), Г. Цуранкоў (гр. Т-41). Пасля прынеслі ім актыўныя трэшіроўкі на прака-
цягу значнага часу.

Прыёры спаборніцтваў узнагароджаны дыпломамі спартклуба ГДУ.

Нельзя не адзначыць, што спартсмены-самбісты з'яўляюцца добрымі дружынікамі. Так, М. Шпакоўскі ўзнагароджваўся граматамі камітэта камсамола ГДУ і рабеннага аддзела ўнутраных спраў, удостоены ганаровага знака ЦК ВЛКСМ «За актыўную работу па ахове грамадскага парадку».

В. ТРУХАУ,
кіраўнік ДНД ГДУ, даець
кафедры АМАЭІ.

ВЫСТУПЯЦЬ НА УНІВЕРСІЯДЗЕ

У спартыўнай зале на-
шага Універсітэта адбыўся спаборніцтві па вольнай барадце, якія ўходзяць у энтраў Зямлі на праграму круглагадовай спартакіады ВНУ рэспублікі. Агульнакамандную перамогу заваявалі студэнты Беларускага Інстытута народнай гаспадаркі, на другім месцы — бары ГДУ, трэцім — Беларускага Інстытута механизациі сельскай гаспадаркі.

Чэмпіёнам турніра стаў Н. Айзенін з факультэта фізывыхавання. Бронзавы жонкі з тэхнічнага факультэта. Задзілковы ачкі дали таксама студэнты факультэта фізывыхавання С. Зуевіч і Ю. Краснікі.

Па выніках рэспубліканскага першынства каманда ГДУ заваявала права барадаць Усесаюзной Універсіядзе.

ПОСПЕХ ЮНАГА БАРЦА

У дюсіш, якое працуе пры спартклубе нашага Універсітэта, адной з лепшых з'яўляецца сесія па вольнай барадце. Тут старанна трэніруецца і дзевяцікалас-
нік СШ № 16 Сяргей Пра-
гоў (тренер А. Хатылёў). Йядуна ён удзельнічае у спартакіадзе школьнікаў.

ЛЯСНЫ ДЫВАН.

Фота С. Коваль.

Рэдактар У. БАЛОГА.
Калектыв кафедры педагогікі і психалогіі выказаў глыбоке сплачванне аспірантам кафедры СІЛЬЧАНКА Ірыне Уладзіміраўне з вышад-
ку напаткайшага яе гора-
місці ВАЦЬКІ.